



**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio II. De personis quibus datur gratia sufficiens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

rium pertinere ad gratiam Christi, ut constat ex lib. de gestis Pelagij cap. 2. de natura & gratia cap. 42. ubi docetur possibilitatē operandi bonum provenire à charitate ac gratia, non esse autem insitam ab auctore naturæ Deo. Secundò adiutorium possibilitatis significat sapius apud Augustinum ex mente Pelagij adiutorium voluntati omnino extrinsecum, quod supponit facultatem voluntatis omnino completam ad operandum, ut videtur sonare ipsum, nam adiuvare possibilitatem est iuvare facultatem quæ agere potest, & non dari ipsam possibilitatem, huiusmodi sunt lex, prædicatio, exempla quæ in operationem non influunt: adiutorium autem actionis est interna inspiratio, & motus voluntatis, quæ ita dant posse agere ut sine illis voluntas ad agendum sit insufficientis. Adiutorium primo modo sumptum sufficebat in statu naturæ integræ quoad omnia opera naturalia: in statu autem naturæ lapsæ nullo modo sufficit, quia voluntas infirmior facta per peccatum indiget auxilio superaddito influente proximè in operationem. Hic ergo quid est quod aduersarij feratur & metatur, Pelagiani enim admittebant auxilium à natura inditum & extrinsecus etiam adiuuans, hoc vocabant auxilium possibilitatis, & sine quo non negabant auxilium actionis, & quo, intrinsecum scilicet & à Deo inditum proximè influens in operationem, si per voluntatem non steretur.

Tertiz. Ad tertiam Respondeo somnare omnino ac delirare novos dogmatistas monstra sibi ac spectra obijcientes, neque satis advertere quid significant Catholici doctores nomine (gratiæ sufficientis) cuius, ne nomen quidem intelligunt. Sciunt igitur illi, duo considerari necessariò debere in gratia sufficiente: Primum est entitas ipsa gratiæ cui voluntas potest cooperari: Secundum est malitia voluntatis quæ ipsi non cooperatur. Hæc gratia secundum totam suam entitatem, & vim effectricem à Deo est, omnino intendente ac iubente, ut per eam vitemus peccata, & saluemur si velimus, negatio enim effectus non provenit ex Dei voluntate, nec ex entitate gratiæ, sed ex malitia liberæ voluntatis, sine cuius cooperatione illa efficiens esse nequit. Monstrum igitur est argumentum aduersariorum in quo confunditur entitas gratiæ, cum malitia voluntatis. Hæc enim gratia entitati sumpta sæpè habet effectum, si autem sumatur hæc entitas simul cum malitia voluntatis certè illa effectum non habet, quia significatur tunc gratia prout non habet effectum? Nunquid ergo monstrum est velle gratiam quæ habeat effectum prout illam non habet ex malitia voluntatis.

Secundò vanum est dicere gratiam istam seruire solum peccatis & damnationi, si enim sumatur secundum entitatem & intentionem Dei seruit sanè bonis operibus, & saluti, si sumatur prout includit nequitiam voluntatis, operatur sanè mortem contra intentionem Dei operantis vitam.

Tertio cum dicitur gratiam esse insufficientem prout est sufficiens, lusus est in verbo, distinguitur enim illa propositio, illa gratia est insufficientis cui non possum cooperari, si talis impotentia oriatur ex defectu entitatis gratiæ, concedo: si oriatur ex malitia voluntatis, nego. Gratia enim est de se sufficiens, licet vis eius effectiva impediatur per malitiam voluntatis. Neque difficilius est confirmatio, ad quam.

Resp. negando gratiam sufficientem esse de se inefficacem, cum haud dubiè inefficacia tota oriatur ex libera voluntate. Falsa enim est illa consequentia gratia efficax est de se efficax, ergo inefficax est de se inefficax, bonum enim à Deo est, malum autem est à sola voluntate. Quomodo autem intelligi debet quod sit efficax de se, id est per se ipsam postea disputabitur.

Ad quartam Resp. Ecclesiam dum orat ut conuertatur, petere à Deo ut eam nobis gratiam conferat cum qua non solum possumus agere sed etiam agamus; postulat enim gratiam etiam efficacem: imò non tantum oramus Deum ut peccatorem conuertat, sed oramus ipsum etiam peccatorem ut conuertatur quod vanum esset, si gratiam non haberet, cum qua posset conuerti, aut non conuerti. Quomodo autem homo se ipsum discernere non possit clarum erit ex sequentibus.

SECTIO II.

De personis quibus datur à Deo gratia sufficiens.

Hæc difficultas sapius alibi tractata, huius tamen loci maxime propria, est propter novos dogmatistas, qui Caluini & Lutherum sequuti, multa hic dicunt rectæ Fidei & sanæ Theologiæ contraria, quæ ut breuiter pro instituta claritate diluam, duo mihi disputanda sunt, primò vtrum omnibus gratiæ dentur sufficientes ad salutem, secundò ad quid & quando dentur.

§. I.

Vtrum Deus omnibus hominibus gratias det sufficientes ad salutem.

Gratias sufficientes omnibus dari nihil est quàm neminem esse vel barbarum, vel peccatorem, vel vllum omnino reprobum, cui Deus non ea conferat interioris gratiæ auxilia cum quibus saluari possit, siue illa sint proximè sufficientia, per quæ immediate obtineatur iustificatio & salus, siue sint remotè tantum sufficientia per quæ obtineantur immediate auxilia proxima. Negant autem parata esse omnibus huiusmodi auxilia cum Caluino recentiores eius assecla, sed asserunt multos omnino etiam nunc esse qui nunquam eas gratias habeant: nullas in lege veteri datas esse à Deo gratias sufficientes, illas non dari peccatoribus reprobis ut conuertantur, vel etiam ut noua peccata vitent: Ita enim tradit nouus dogmatistes tom. 3. lib. 3. ferè toto, sequutus ut sæpè monui Lutherum, Caluini, Armacanum.

Nititur autem primò, quia falsum existimat esse quod Deus sincere velit saluos fieri omnes homines, & conuerti.

Primò enim falsò dixisset Christus *Nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum*, Deus enim non omnes trahit, ergo non omnes possunt venire: falsò etiam ab Apostolo dictum esset, *quis est qui te discernit?* si enim Deus vult generaliter omnes saluare, solus ergo fidelis se ipsum discernit. Deinde generalem hanc voluntatem omnes saluandi si agnouisset Augustinus, locum illum Apostoli celeberrimum vult omnes homines saluos fieri, non interpretaretur, de singulis generibus hominum, vel de illis qui salui sunt. Denique si Deus sincere vellet salutem omnium reproborum, daret illis gratias congruas cum quibus videt illos conuersum iri, cum autem hoc non faciat, certè negandum videtur quod in eo sit voluntas sincera eos saluandi.

Secundò falsum etiam videtur quod omnibus infidelibus, & in lege Moysei data sint auxilia sufficientia.

Primò enim ita colligitur ex Actorum 14. & 17. ubi dicitur quod Deus præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas, & illa despexit se tempora: Apostolus quoque passim appellat legem Moysei, legem mortis, dicit eam subintrasse ut abundaret

Quartæ.

Fundamentum primum erroris.

Secundum

daret delictum, dicit iram operari, opponit eam gratiæ, quæ omnia vera esse nequeunt si dedit Deus eo tempore vberes gratias quæ ad implendam legem sufficerent. Deinde idem plenissime asserunt & omnes eius discipuli, aiuntque cupiditatem fuisse accensam per legem: illam fuisse carnalium hominum societatem, cuius finis alius non esset, quam felicitas temporalis. Denique infideles innumeri nihil vnquam audierunt de fidei mysterijs, neque vlla ratione poterunt ad agnitionem veritatis venire, sine qua nemo saluus esse potest: Confirmarique potest ex pueris abortiujs, quibus Deus nulla dat media salutis, ergo neque illa dat omnibus adultis.

Tertium. Tertio saltem certum est multos esse obstinatos, & obduratos quibus in pœnam præcedentium delictorum omnis omnino gratia negetur.

Primo enim tradunt scripturæ homines indurari & excacari, quod non aliud est quam abijci à Deo, contemni, deseri, omni auxilio priuari per quod illuminentur, emolliantur, redeant ad cor, vt habetur Isaia 6. Matthæi 13. Ioannis 12. Propterea non poterant credere, quia benè de illis dixit Isaia excæca cor populi huius: Deinde negasse Augustinum quod obduratis auxilia dentur sufficientia, fateri cogitur ipse Vasques, huiusmodi est illud ex lib. de corrept. & gratia cap. 11. *Quibus deest tale adiutorium pœna peccati est, quibus autem datur secundum gratiam datur, & in Epistola ad Romanos negat Pharaonem obdurato corde, potuisse obtemperare, vnde nec imputari debere illi quod non obtemperauerit. Denique obduratio non videtur posse aliter exponi, si enim illa est negatio tantum auxilij efficacis, certè quicunque peccat moraliter, induratus est.*

Assertio prima. Dicendum primo, est auxilium vel immediatè, vel mediatè saltem sufficiens ad salutem omnibus dari, & omni tempore datum esse. Hæc est Catholica & certa omnino veritas quam ex innumeris Scripturis, ex omnibus Patribus, & consensu Scholasticorum omnium probant eximie Bellarminus lib. 2. de gratia à cap. 5. ad 8. Suarez lib. 4. de gratia ferè toto, Ruis de prædestin. à disput. 39. ad 49. Petavius tom. 1. dogmatum l. 10. ferè toto: mihi præter ea quæ alibi multa dixi, satis erit ex varijs absurdis nouam insaniam conuincere.

Probatum primo ex absurdis. Primum sit, quia si Deus non omnibus daret gratias ad conuersionem, & ad salutem sufficientes pro loco & tempore, Deus non haberet voluntatem vllam salutis omnium hominum, sed ex se ipso ante omnia demerita damnationem omnium reprobatorum, neque voluisse illos creare nisi vt eos damnaret: hoc autem vt nuper argumentabar primo repugnat scripturis, *Nolo mortem peccatoris, sed vt magis conuertatur, & viuât: non est voluntatis meæ mors impij dicit Dominus: non vult aliquos perire, sed omnes ad penitentiam conuerti, & Apostolus 1. ad Timotheum cap. 2. Qui vult (inquit) omnes homines saluos fieri, vbi ex ipso contextu patet non alium sensum Apostoli verba posse habere vt ostendi prima parte. Eaque verba licet Augustinus varijs aliquando exponat modis, aliorum tamen omnium Patrum constans illa est interpretatio quam proposui vt ostendunt Doctores citati, & in eam consentit etiam Augustinus l. de spiritu & litera cap. 33. & Prosper lib. 1. cap. 12. lib. 2. capite 5. 7. & 8.*

Secundum absurdum. Secundum absurdum est, quia si cui denegaretur à Deo auxilium sufficiens non posset homini peccanti tribui quod peccaret & periret, sed soli Deo, quod sanè quam sit horribile supra dixi.

Primo enim repugnat omnium Patrum, omnium Doctorum, omnium fidelium sensui, & totam quam habere debemus de Deo existimationem corrumpit;

vt dixi prima parte, crudelissimum videlicet Deum facit & sauiissimum omnium tyrannorum qui vnquam fuerunt, quia ex solo suo beneplacito, nullis filiorum irritatus demeritis, eligit eos in æternum torquere, facit Deum auctorem peccati, cui etiam soli peccata omnia imputari debent, non autem homini qui non potest aliud facere quam quod facit: qui enim vult finem, media etiam vult ad finem necessaria, si ergo Deus damnationem vult reprobatorum, quæ sine peccatis obtineri nequit, necesse est vt peccata velit non solum permissiue, sed etiam causatiue, quia nulla, iuxta ipsos aduersarios, est in Deo scientia futurorum conditionalium.

Tertio, hæc sententia reddit diuinas omnes incrementationes, & inuitationes hominum ad conuersionem vanas, & ritu dignas v. gr. cum dicitur Proverb. 1. Sapientiam prædicare foris, & in plateis dare vocem suam, inuitando ad salutem: sicut si hominem ligatos habentem pedes, hortareris ad cursum, nolens tamen soluere illius vincula, vel si clauim habens carceris captiuos benignè hortareris ad ambulationem per prata.

Quarto falsas reddit promissiones omnes diuinas, & amorem erga nos; quomodo enim sapientiæ primo diceretur *Misereris omnium Domine quia omnia potes: Diligis omnia quæ sunt, qui amas animas.*

Tertium. Tertium absurdum est, quia sequeretur quod Christus pro solis electis mortuus esset, non autem pro omnibus hominibus, quibus non parasset sufficientia media salutis, quam illationem tamen approbare non vereatur nouus dogmatistes, impia tamen est & horribilis, damnataque ab Innocentio X. & Alexand. VII. ex Cathedra Petri.

Primo enim repugnat euidentibus scripturis primæ ad Timotheum: *Qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus, & cap. 4. Qui est redemptor omnium, maxime fidelium, 1. ad Corinth. 15. Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur: quæ comparatio Christi & Adami mirabiliter explicatur cap. 5. epistolæ ad Romanos: 1. ad Corinthios 5. Si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, Ephesior. 1. vt notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ, &c. instaurare omnia in Christo. 1. Ioannis 2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed & pro totius mundi.*

Secundo damnatur ab Augustino v. gr. lib. 6. contra Iulianum cap. 4. *Inculco, impingo, infercio recusanti, accipe salubre est nolo moriari, vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & post pauca, nemo neget nemo dubitet qui se non neget esse Christianum.*

Tertio damnatur ab alijs omnibus Patribus quos dabit Petavius libr. 10. capit. 4. eximie Ambrosius in Psalm. 118. Oñon 8. explicans illud *Misericordia domini plena est terra*, Prosper lib. 2. de vocat. gentium cap. 16. & 25. Fulgentius in epistola 7. ad Venantium: Paulus Orosius in Apologia. Si quando igitur Augustinus, & Ecclesia Lugdunensis in Epistola de Scripturæ veritate, & Concilium Valentinum videntur aliquem excludere à redemptione, negant tantum redemptionem efficacem, sed sufficientem tantum fuisse pro omnibus, id est illam non actu profuisse omnibus vt salutem consequerentur.

Ad primam satis ostensum est quàm sit certum quod Deus vult omnes homines saluos fieri, cum ergo dicitur *Nemo potest venire ad me nisi pater meus trahat eum*, significatur quod Deus quantum est ex se trahit, atque ita nemo est qui non possit venire. Augustinus & Fulgentius voluerunt duntaxat quod Deus non vult æqualiter omnes homines saluos fieri. Ad amorem autem sincerum Dei de salute reprobatorum

Solutio
primæ
rationis
dubitandi.

um satis est quod det singulis eam gratiam um qua saluari possit reprobis modò per ipsum non steterit.

Secundæ. Ad secundam constabit statim quid dicendum sit de barbaris qui nihil audire potuerunt de lege Christi. Nunc quod ad legem Moyfi pertinet, Respondeo esse prorsus impium & hæreticum dicere quod in lege Moyfi non fuerint data auxilia sufficientia ut lex illa seruari posset & obtineri salus.

Primo enim in illa lege multi fuerunt iusti à quibus multa patrata sunt opera meritoria; ergo illis datae sunt gratiæ non solum sufficientes, sed etiam efficaces.

Secundò quomodo non præcepisset Deus impossibilia si legem tulisset sine gratijs ad illam seruandam? imò quomodo illa lex non fuisset iniusta & mala, quæ homines non obligasset nisi ad peccandum, aut eo tantum consilio lata esset, ut inferret damnationem mortis? præsertim cum certum sit Synagogam fuisse sanctam, & Ecclesiam etiam fidelium eo tempore, ad quos peruenit etiam verbi calor. Si quando autem Apostolus appellat eam egeam & vacuam, si legem mortis, si eam subintrasse ut abundaret delictum, dicit duntaxat illam comparari non posse cum statu Christianorum in quo vberiores sunt gratiæ.

Tertiæ. Ad tertiam de induratis & excacatis sæpè alibi dictum est, neminem omnino illorum esse quantumvis insignis & obduratus peccator sit, cui quando victurus est diutius, Deus negare decernat gratias omnes sufficientes, usque ad finem vitæ: quod probabam aliàs ex eo quod status viatoris id exigat. Deinde quia homines huiusmodi adhuc peccant quando non conuertuntur vel non obediunt præceptis, quis enim dicat esse posse aliquem in hac vita qui non peccet furando, blasphemando, necando? Deinde quia obduratio illa quatenus est pertinax eius adhesio ad peccatum pendet à potestate obdurati, vnde increpatur quod non tollat obdurationem, suadetur ipsi ut eam tollat; quare aggravatis corda vestra, sicut aggravauit Ægyptus. Et ita exponit Augustinus lib. de gratia & libero arbitrio, illud Ezechielis facite vobis cor nouum, & Chrysost. serm. 3. de Lazaro, dictum illud Christi tollite lapidem. Imò dicit Apostolus quod *Benignitas Dei eos adducit ad penitentiam, tu autem secundum duritiam tuam, & impenitens cor, thesaurizas tibi iram, &c.* Itaque dicuntur aliqui obdurari, excacari, deferri, ex eo quod Deus per longum tempus decreuerit illis negare gratias efficaces, imò & moraliter saltem proximè sufficientes, ut constabit statim, & eo modo esse intelligendam mensuram peccatorum & gratiarum expositum alibi est, ubi & mens S. Augustini exposita est benignius, quem tamen esse in contraria sententia Valques arbitratur. Vide omnino quæ de obduratione pulchrè differunt Suares libro quarto de gratia, capite decimo octauo, Ruis tom. de voluntate Dei, disputatione 20. tom. de prædestinatione, disputatione 45. tom. de prouidentia disputatione 12.

S. II.

Ad quid & quando gratia sufficientes omnibus dentur.

Reuiter rota difficultas dissolui potest ex dictis hic & prima parte: si enim omnibus planè hominibus ea confert media salutis quæ sunt necessaria, non est difficile statuere quomodo gratias det barbaris ut capeant fidem, peccatoribus ut conuertantur & noua peccata vident: iu-

Tom. I.

stis qui postea excidunt ut perseuerent.

Ratio ergo dubitandi primò esse potest, quia barbari qui nihil audierunt de Fidei mysterijs, potestatem non habent credendi. Nam Actorum 16. Paulus & Timotheus cum parati essent ire in Bithyniam, & ibi annunciare Christum, prohibet eos ire Spiritus Sanctus, quod ponderans Prosper libro 2: de vocatione gentium capite 3. dicit quod eos infideles transiens gratia præterierit, aut etiam retardata sit. Vnde meritò asserit Augustinus maximam esse Dei gratiam quoties mittit concionatores, magnum iudicium quoties negat, sic enim explicat verum gratia illud Psalm. 134. *Educens nubes ab extremo terra.* Imò si quilibet barbarus haberet gratiam ad capeffendam fidem, sequeretur quod peccaret peccato infidelitatis, illam non capeffendo, sequeretur etiam quod Deus faceret semper miracula & cursum causarum secundarum interromperet, ut annunciarer barbaris fidem. Denique quod caput est sequi videretur Deum expectare aliquid ex parte infidelium, ut conferat illis gratiam fidei, si enim nihil expectat certè omnino indifferenter gratiam illam confert.

Secundò, pro peccatoribus qui non conuertuntur à peccato videtur manifestum, quod eorum plurimi non possunt conuerti, sic enim primò docet scriptura: *Quomodo vos potestis credere qui gloriam inuicem queritis.* Ieremiæ 3. *Si mutare potest Æthiops pellem suam.* Deuteronom. 39. *Non dedit vobis Dominus cor intelligens, & oculos videntes, & aures quæ possent audire.* Dicuntur etiam homines huiusmodi derelinqui, destitui, obliuioni dari, Isaia 5. *Ostendam vobis quid faciam vineæ meæ, auferam sepem eius.* Ieremiæ 7. *Proiecit Dominus generationem furoris sui.* Matthæi 21. *Auferetur à vobis regnum Dei.* Deinde multi sunt qui prius incidunt in amentiam, quàm possint penitere, vel repente moriuntur.

Tertiò, gratia illa quæ datur barbaris ad fidem, & peccatoribus ad conuersionem, aut iustis ad vitandum peccatum, vel omnibus offertur momentis, quod repugnat experientiæ, videturque prorsus impossibile, vel non semper offertur, & sic saltem tunc conuerti non potest peccator, nec ad Deum redire, vel etiam vitare peccata, quod est contrarium scripturæ, *Ego sto ad ostium & pulso*, quo testimonio probat Concilium Senonense can. 16. quod gratia Dei semper in promptu sit, neque momentum quidem prætereat quo Deus non stet ad ostium. *Non mihi sufficit* (inquit Hieronym. epist. ad Ctesiph.) *quod semel donauit nisi semper donauerit.*

Dico secundò, gratia Dei saltem remotè sufficiens ad fidem, ad penitentiam, & ad obseruantiam totius legis nemini negatur hominum, sed singulis datur non omnibus quidem momentis, sed pro loco & tempore, sapius in vita, & quoties adest oportunitas.

Prima pars, de barbaris probata est prima parte præsertim ex Apostolo cap. 1. ad Romanos ubi dicitur inexcusabiles esse Gentes quæ Deum ignorant, additque quod Deus illis manifestauit, id est illustrationes internas dedit per quas ad fidem potuerunt venire. Idem euincunt alia scripturæ loca ubi dicitur quod Deus non reliquit se ipsum sine testimonio: Angelorum custodia, generalis ratio prouidentia, & vniuersalis voluntas saluandi omnes, quos tamen decreuit nunquam saluare sine fide, rectè Dionysius cap. 9. de communione ait *Radium diuini luminis semper paratum, & omnibus patere ad participandum.*

Secunda item pars, de peccatoribus probata est sæpè alibi præsertim tract. de penitentia. *An nescis* (inquit Apostolus Roman. 2.) *quia benignitas Dei ad penitentiam*

Q99

nitentiam

Prima ratio dubitandi.

Secundæ.

Tertiæ.

Assertio secundæ.

Prima pars.

Secunda pars.

nitentiam te adducit, tu autem, &c. Vnde magis etiam infertur quod iustis omnibus datur auxilium sufficiens ad perseuerandum, alioqui non illis imputaretur quod caderent sed Deo. *Iussè* (inquit S. Leo, serm. 16. de passione) *nobis instat præcepto, qui præcurrit auxilio, & benigne incitat ad obedientiam quæ ducit ad gloriam.* Vide Suarez l. 4. c. 9. ubi hoc fusè probat.

Tertia
pars.

Tertia pars, quod non semper & singulis detur momentis gratia sufficiens, quamvis illa semper parata sit, primò probatur experientia, quia nemo sentit omnibus momentis pulsantem Deum, & inuitantem ad respiciendum. Deinde non videtur pati corrupta hominum natura, quæ in varia semper distrahitur: Imò sæpè peccati pœna, ut rariùs homo à Deo illustratur & languidiùs: non dat igitur Deus semper gratias quia hoc est impossibile, sed semper tamen dare paratus est quoties necessarium est vel opportunum: præsertim autem illuminat quoties audiuntur conciones, leguntur libri pij, colloquia fiunt spiritalia, in quibus omnibus, infertur se in animum Dei gratia, & occasione illa data illustrat animum suo radio.

Solutio
primæ ra-
tionis du-
bitandi.

Ad primam Respondeo probari tantum eo argumento quod Deus non dat gratiam omnibus infidelibus proximè sufficientem, non probari quod gratiam neget remotè sufficientem. Primò enim licet retardauerit prædicationem Pauli quæ medium erat proximè sufficiens ad fidem: non negauit tamen illis infidelibus media remota, inspirationes nimirum ad seruandam legem naturalem, quibus si paruissent, vltiora media non negasset; gratias autem huiusmodi remotè tantum sufficientes, nego esse semper supernaturales secundum substantiam, sed solum ex Dei ordinatione, quia verò illæ semper sunt ordinis naturalis, fateor quod per illas nunquam homo se disponit ad fidem, sed illæ conditiones sunt duntaxat sine quibus Deus proximas gratias non tribuit: pactum enim illud Dei est tantum conditionatum, dabo gratias si remoueris impedimenta seruando legem naturalem.

Secundæ.

Ad secundam patet responsio ex ijs quæ nuper sunt dicta de obduratis semper enim adest illis gratia tum physicè sufficiens ad conuersionem, tum sufficiens moraliter sed remotè: deest autem tantum potentia moraliter & proximè sufficiens.

Tertiæ.

Ad tertiam constat etiam quomodo Deus non omni quidem momento stet ad ostium cordis, sed semper tamen quoties adest opportunitas, ad conuersionem sollicitus.

QVÆSTIO III.

De efficacia Gratia Dei.

Hæc est profunda, & nimis absorta quæstio, ut loquitur Augustinus lib. de spiritu & littera cap. 7. de grat. victrice voluntatis, & libertatis reparatrice, in qua infallibilitas operandi caret necessitate, & victoria tota delectatio est, & suauitas. In explicatione huiusmodi gratiæ adhuc cæca est Theologia fateturque secretum esse inscrutabile, quomodo in vnum conuenire possint omnimoda infallibilitas, & tamen omnimoda libertas, & contingentia: quæ duo ut coniungi possint amico fœdere.

Primò dicendum esset qualis sit propria definitio, & verus conceptus gratiæ tum efficacis, tum sufficientis.

Secundò quid habeat gratia efficax supra sufficientem, ratione cuius vna infallibiliter habitura sit effectum, altera infallibiliter non sit illum habitura,

utrum videlicet gratia illa efficax vim habeat determinandi voluntatem, & eam trahendi necessitate, cui resistendi nullam voluntas habeat potestatem: an verò solis pugnet illicijs sola vincat congruitate, sola voluptate ac luce superet volentem, sed ita tamen infallibiliter ut quamvis possit non vincere semper tamen vincat.

Tertiò utrum efficax illa gratia prout differt ab ea quæ non est efficax habeat etiam in actu primo aliquid quod altera illa non habeat: an verò à solo effectu totam habeat efficaciam vel absolurè futuro, vel certè præuiso conditionatè.

Hæc inquam tria dicenda erant quæ totum continent gratiæ secretum, & sine quibus orbus est & mancus tractatus de gratia. Sed silenda mihi tamen & refecanda omnino sunt quia scribere de hoc argumento in vtramque partem iam diu verat summi Ecclesiæ Pastoris decretum cuius semper voces imò & nutus veneratur Societas Iesv sicut vocem Christi. Propterea totam hanc partem tractationis obedientiæ consacro: viderint profecto scriptores illi eruditissimi, qui scribunt quotidie pro auxilijs determinantibus quomodo se tutos esse possent à Romano fulmine, aquilas sanè dixerò, quas ignis de cælo non tangat, me verò solum terret tonitru, sola percussit fulguris coruscatio, & vox ipsa loquentis in vicario suo Christi obediendi desiderio totum se pellet in tumultu morientis obedientiæ, & in ipsa morte triumphantis. Quanquam excusatio mihi aliqua esse poterat, quod quæ hic scripseram, solam confangebant sententiam Iprensis dogmatistæ & fundamentum reuelabant omnium eius errorum. Contra Doctorem Catholicorum præsertim verò Patrum Thomistarum Doctrinam aduersus Pontificis prohibitionem verbum vllum hinc apponere, religio mihi fuisset vel cogitare.

Omissa itaque victrice hac & efficaci gratia omnium bonorum artificis præclarissima, breui hoc gratiæ actualis vniuersim sumptæ caractere totam absoluo explicationem eius proprietatum quem video esse compositum ex eius causis, ex vera eius natura, natiuis proprietatibus, & effectibus.

Causæ illius sunt, primò effectiua est diuinus amor idè videlicet potissimum gratia dicitur quia fauor est & effectus bonæ voluntatis Dei, ex cuius corde gratia prodit proles amoris, apparuit enim gratia & benignitas Saluatoris nostri Dei, primogenita charitatis Dei & omnium eius bonorum heres, præcipuum instrumentum prouidentia ad ædificandam Ierusalem ciuitatem sanctam: sapientiæ diuinæ opus mirabile in qua coniungit ea quæ videntur maxime dissonantia infallibilitatem & libertatem. Denique omnipotentia diuinæ præcipuum instrumentum, armat enim hominem viribus inuictis ad vincendum dæmones ad superanda vitia, ad virtutes coronandas.

Causa eius meritoria est Crux Christi, ad gratiam videlicet promerendam hominibus laborauit vsque ad Crucem Saluator amantissimus, cuius præcipua hæc cura fuit ut fontes quinque gratiarum omnibus in corpore suo nobis aperiret.

Causa finalis est remissio peccatorum omnium & iustificatio ut statim dicam, merita omnia & coronæ, opera omnia virtutum, omnis perfectio, omnis puritas, omnis sanctitas.

Causa subiectiua omnes homines sed præsertim electi Dei quibus gratificauit Deus in dilecto filio suo, & dedit illis vbera gratiæ suæ, ut in eis fugentes spiritum, ad æternam peruenirent gloriam.

Vera efficacia gratiæ natura lux est & ardor, cognitio & amor, visio & delectatio, coruscatio & suauitas intellectum

Causa ef-
fectiua
gratiæ.

Causa me-
ritoria.

Finalis.

Propria
eius natu-
ra.